

UDK 811.163.4'367.622

DOI 10.33669/KJ2018-29-05

rad primljen: 4. 10. 2018.

rad prihvaćen: 9. 11. 2018.

IZVORNI NAUČNI RAD

ELMIRA RESIĆ

stručna saradnica, MA
Institut za jezik Univerziteta u Sarajevu
Hasana Kikića 12, Sarajevo, BiH
dz_elmira@hotmail.com

KONDENZACIJA DEVERBATIVNIM IMENICAMA S PRIJEDLOGOM U BOSANSKOM JEZIKU

Deverbativna imenica s prijedlogom
kao kondenzator vremenske klauze

Sažetak: Jedan od najznačajnijih jezičkih principa – princip ekonomičnosti – otvorio je mogućnost da se semantički isti sadržaji iskažu različitim jezičkim sredstvima. Tako se umjesto predikativnih jedinica koje konstituiraju rečenicu mogu pojaviti nepredikativne jedinice (sintakseme i sintagme) s vrijednošću rečeničnog sadržaja. U ulozi nepredikativne jedinice često se nalazi imenica derivirana iz dubinske glagolske strukture. Riječ je o deverbativnoj imenici, koja se u procesu kondenzacije najčešće pojavljuje s prijedlozima. Tada deverbativna imenica postaje rečenični kondenzator, a kondenzacija ostvarena deverbativnim i deadjektivnim imenicama naziva se nominalizacija. Nominalizacijski procesi sastavni su dio jezika, a posebno se susreću u administrativnom stilu koji, zbog svoje funkcije, ima ustaljene načine izražavanja i sastavljanja. Iako se deverbativna imenica može pojaviti u nekom padežnom obliku, ipak je prijedložno-padežni model frekventniji i omogućava tumačenje dubinske strukture iz koje je deriviran jer prijedlozi postaju signali određenog dubinskog značenja.

Ključne riječi: sintaksa, kondenzacija, nominalizacija, deverbativne imenice, prijedlozi, vremenska klauza, bosanski jezik.

Uvod

Upotreba nominalnih umjesto verbalnih struktura vrlo je frekventna pojava u jeziku. Takva upotreba može biti motivirana brojnim razlozima, a većina tih razloga vanjezičke je prirode. Nominalne struk-

ture, kako navodi Kuna, omogućavaju uopćavanje, sažimanje, pa čak i izostavljanje pojedinih sintaksičkih jedinica (Kuna 2007: 126). Ovakve strukture u jeziku mogu nastati iz verbalnih struktura u procesu nominalizacije. Nominalizacija je prisutna u različitim funkcionalnim stilovima u bosanskom jeziku, a ovu su pojavu, posredno ili neposredno, analizirali u svojim radovima brojni autori: Branko Kuna (2007), Branimir Belaj (2002), Mirela Omerović (2011), Milorad Radovanović (1990), Lidija Šaravanja (2015), Tatjana Marvin (2016), Grimshaw (1990), Alexiadou (2001) i drugi.¹

Predmet ovog rada je sintaksička analiza nominaliziranih struktura u kojima se deverbativna imenica s prijedlogom pojavljuje kao eksponent zavisne vremenske klauze. Ova pojava analizira se u okviru administrativnog stila u bosanskom jeziku, u kojem je i najfrekventnija. Važno je naglasiti da se u radu termin deverbativna imenica uzima u širem, semantičkom smislu, te da je u istraživanju uglavnom korištena deskriptivno-analička metoda. Deverbativna imenica je svaka ona koja nosi osobine dubinske verbalne strukture iz koje je derivirana.²

Terminološko određenje rečenične kondenzacije – nominalizacija kao vrsta kondenzacije

Jedna od osnovnih funkcija jezika jeste referencijalna. U osnovi je ove funkcije prenošenje poruke, tj. što objektivnije, tačnije informacije o referentu. Marina Katnić-Bakaršić (1999: 6) navodi da ovu funk-

¹ Brojni radovi problematiziraju nominalizaciju kao vrlo frekventnu pojavu u naučnom stilu u engleskom jeziku. Naravno, u takvim se radovima nominalizacija posmatra kao opća tendencija upotrebe nominalnih umjesto verbalnih sredstava, pa je, u tom smislu, pojam nominalizacije obuhvatniji nego u ovome radu.

² Alexiadou navodi kako su deverbativne imenice karakteristične zbog svoje ambigvitetne naravi koja se očituje i na sintaksičkom i na semantičkom planu. Semantički ambigvitet odnosi se na to što one mogu upućivati i na događaje i na entitete, a sintaksički na činjenicu da uz sebe nekada vežu argumente, a nekada ne. Ovakva interpretacija deverbativnih imenica na tragu je dihotomije koju je postavila Grimshaw (1990), a koja se odnosi na klasifikaciju deverbativnih imenica u dvije kategorije: one koje upućuju na događaje i uz sebe vežu argumente i one koje ne upućuju na događaje i uz sebe ne vežu argumente. (Alexiadou 2003: 201–216)

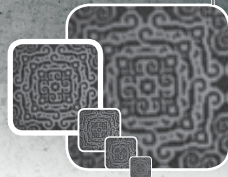
ciju “karakteriziraju neutralna jezička sredstva, objektivnost, odsustvo emocionalno-ekspresivnih elemenata, dominiraju forme trećeg lica, te bezlične i pasivne konstrukcije”. Ukoliko jezik posmatramo u kontekstu njegove referencijalne funkcije, uočavamo da isto značenje možemo izraziti različitim jezičkim jedinicama, odnosno da semantička dimenzija iskaza može biti ostvarena različitim sintaksičkim jedinicama, bez štete po značenje. Ova sintaksičko-semantička korespondencija, dodatno osnažena djelovanjem principa jezičke ekonomičnosti, rezultirala je vrlo produktivnim procesom – rečeničnom kondenzacijom.

Rečenična se kondenzacija najjednostavnije može definirati kao pojavljivanje nerečeničkih jezičkih sredstava u funkciji saopćavanja rečeničnog sadržaja (Radovanović 1990: 13). Nepredikativne jedinice koje se javljaju kao kondenzatori određenog rečeničnog sadržaja nazivaju se rečeničnim kondenzatorima. U zavisnosti od toga koje se jezičke jedinice javljaju u ulozi kondenzatora, moguće je razlikovati nekoliko vrsta kondenzacije. Tako se “kondenzacija pomoću infinitiva zove infinitivizacijom, kondenzacija pomoću glagolskih priloga adverbizacijom, a kondenzacija pomoću deverbativnih i deadjektivnih imenica nominalizacijom” (Jahić – Halilović – Palić 2000: 446). Iako se nominalizacija pojavljuje kao jedna od vrsta rečenične kondenzacije, ovaj termin ima i svoje šire značenje.

Značajan doprinos razumijevanju ovog sintaksičkog pitanja dao je Milorad Radovanović, posvećujući nominalizaciji značajan prostor i dubinski je analizirajući. Radovanović (1990: 13–46) nominalizaciju posmatra kao jezičku pojavu koja je vrlo frekventna u mnogim modernim indoevropskim jezicima, a samo opredjeljivanje za nominalizirane iskaze umjesto ekvivalentnih rečeničnih mogućnosti tumači univerzalnijim jezičkim principom – već spomenutom ekonomičnošću. Analizirajući nominalizaciju kao kondenzacijski proces, Radovanović naglašava da je za semantičku interpretaciju kondenziranih izraza od presudne važnosti dubinska analiza struktura iz kojih su ti izrazi derivirani. U svome radu ukazuje na dvije vrste odnosa koji se uspostavljaju između dubinske strukture i reče-

ničnog kondenzatora te, u vezi s tim, govori o dvjema vrstama rečenične kondenzacije. U prvom slučaju riječ je o površinskoj, nerečeničnoj predikaciji, predstavljenoj rečeničnim kondenzatorom, koja je neposredno derivirana iz odgovarajućeg dubinskog semantičkog ekvivalenta, glagola u ličnom glagolskom obliku. Ovoj vrsti nerečenične predikacije pripadaju *verbidi* (infinitiv i particip), *deverbativne imenice*, uključujući i one iz klase nomina agentis i engleski gerund, *deverbativni prilozi*, *deverbativni pridjevi* i *deadjektivne imenice*. U drugom slučaju, površinska, nerečenična predikacija, predstavljena rečeničnim kondenzatorom, nije neposredno derivirana iz nekog određenog dubinskog semantičkog ekvivalenta. Deverbativnu imenicu u svome radu Radovanović (1990: 16) analizira kao jedan od kondenzatora rečeničnog značenja navodeći da ona predstavlja najviši stepen mogućeg nominaliziranja iskaza.

Osim Radovanovića, nominalizacijom se bavio i Radoslav Katičić. Za Katičića (2002: 507) nominalizacija ili poimeničenje jeste proces koji se ostvaruje kada se “jedna ishodišna rečenica može zavisnim sklapanjem uvrstiti u drugu tako da se njezin glagolski predikat preoblikuje u imenicu”. Proces nominalizacije Katičić objašnjava kroz proces supstitucije. Naime, Katičić (2002: 507) tvrdi da se poimeničena ishodišna rečenica uvrštava u drugu tako da u njoj zamijeni jednu pokaznu zamjenicu srednjeg roda koja se odnosi na sadržaj poimeničene ishodišne rečenice. Također, Katičić govori i o obliku i funkciji odrednica koje se javljaju uz imenicu ističući da subjekt, objekt i priloške odredbe iz ishodišne rečenice postaju atributi u procesu nominalizacije. Međutim, u Katičićevom radu susrećemo se s nečim što nije predmetom analize u drugim radovima o nominalizaciji. Naime, Katičić nominalizaciju posmatra i kao tvorbeni proces u kojem nastaju imenske složenice. Prema Katičiću (2002: 519), složenice *vodopad*, *zemljotres*, *ocoubojstvo*, *poljodjelstvo* nastale su poimeničenjem glagolskog predikata sa subjektom ili objektom. Ipak, treba imati na umu da se u procesu nominalizacije nasljeđuje argumentna struktura, a da argumenti dobijaju određeni oblik i funkciju uz deverbativnu imenicu, a nikako ne postaju novom riječi. Također, temelj nominalizacije čini deverbativna imenica kao nosi-

lac određene predikacije, a u slučajevima navedenih složenica o njoj ne možemo govoriti. Iako je semantička povezanost rečenice *zemlja se trese* i složenice *zemljotres* očigledna, ovdje je ipak riječ o dvjema zasebnim pojavama od kojih je druga konkretno prirodno dešavanje, dok glagol *tresti* u rečenici ne mora nužno referirati na isto prirodno dešavanje, već može biti provociran različitim fizičkim procesima. U tom bi smislu nominalizaciju trebalo razgraničiti od tvorbenih procesa.

Kuna (2007: 125–142) govori o sintaksičkim i semantičkim kategorijama u nominalizaciji i to u skladu s generativnom teorijom o argumentnoj strukturi.³ Kuna polazi od toga da bi sistematičan prikaz argumentne strukture mogao osigurati pravilan opis semantičkih uloga koje svaki argument ima u odnosu na svoj predikat. Analizirajući odnos koji se uspostavlja između deverbativnih imenica i polaznih glagola, Kuna problematizira položaj argumenta u argumentnoj strukturi, ali i njegova morfosintaksička obilježja. Analizi argumentne strukture posvećeni su i radovi Grimshaw (1990), Alexiadou (2001), Van Hout i Roeper (1998) – u njima argumentna struktura postaje jedan od najvažnijih faktora za interpretiranje nominaliziranih struktura i njihove funkcije. Ovi autori ukazuju na postojanje dvaju tipova nominaliziranih struktura, a upravo je pripadnost jednome ili drugome tipu u zavisnosti od pojavljivanja argumentne strukture naslijeđene iz dubinske verbalne strukture. Autori ističu činjenicu da snažnije prisustvo verbalnih funkcionalnih slojeva u deverbativnoj imenici omogućava da ona uz sebe veže različite sintaksičke argumente (aspekt, modifikacija pomoću priloga, vremensku određenost).

Mirela Omerović (2011: 54–91), baveći se nekongruentnim atributom u bosanskoj jeziku, analizira čime je uvjetovana semantička interpretacija nekongruentnog atributa. Naime, zavisno od toga da li je upravni član sintagme konkretna imenica ili imenica nastala procesom nominalizacije, nekongruentni atribut imat će različite semantičke interpretacije.

³ U Kuninoj analizi pojam argumentne strukture odnosi se na imeničke skupine.

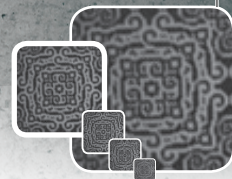
Branimir Belaj (2002: 11–31) nominalizaciju posmatra kao strategiju pasivizacije i za njega su nominalizirani izrazi leksički pasivi. U svome radu analizira pet vrsta nominalizacija kojima se ostvaruje pet vrsta leksičkih pasiva, pri čemu osnovu svake nominalizacije čini određena deverbativna imenica.

Za Hallidaya (1994: 343) nominalizacija predstavlja vrstu gramatičke metafore, a samim konceptom metafore Halliday ukazuje na pomak u gramatičkoj formi izraza s kongruentnog na manje kongruentni (metaforični) model. Naime, u Hallidayevom poimanju nominalizacije kongruentne su forme ono što slušatelji percipiraju kao uobičajen stil izražavanja. Međutim, o stvarima i pojavama možemo govoriti i na “drugi način” budući da sposobnost jezičkog oblikovanja izraza jeste inherentno metaforički proces.⁴ Upravo su ti “drugi načini” izražavanja za Hallidaya gramatičke metafore. Jedna vrsta metafore koju izdvaja Halliday, a koja korespondira i s ovim radom, jeste *idejna metafora*. Idejna metafora zanimljiva je zbog toga što u Hallidayevoj interpretaciji podrazumijeva onu vrstu nominalizacije u kojoj su procesi i osobine konstruirani kao zasebni semantički identiteti, pa omogućavaju nominalizaciju (Halliday 2004: 637). Naime, primjeri koje Halliday podvodi pod idejnu metaforu sadržavaju deverbativne i deadjektivne imenice (up. *The pressure made the shale very hot* ili *With its great size and strength*).

Tamara Mikolič Južnič (2010: 147) preuzima Hallidayevu definiciju nominalizacije, ističući da proces koji je ostvaren glagolom u kongruentnoj formi može biti realiziran imenicom koja označava taj proces. Učesnici u takvom procesu mijenjaju svoje funkcije, pa, kako ističe Mikolič Južnič, subjekt i objekt postaju postponirani⁵ modifikatori

⁴ (...) there are what speakers recognize as typical patterns of wording, and it is these that we are calling ‘congruent’ forms. Since construing experience in the form of language is an already inherently metaphorical process, it is no surprise to find a further dimension of metaphor present within language itself. So as well as recognizing what is congruent, we also recognize that there are other possibilities, where the typical pattern has not been used and the speaker or writer has chosen to say things differently. (Halliday 1994: 343)

⁵ U Hallidayevom pristupu, kao i u pristupu Mikolič Južnič, termini *premodifiers* i *postmodifiers* koriste se kako bi se označili direktni i indirektni učesnici u procesu koji je obilježen nominalnom grupom, odnosno njenim upravnim članom.

upravnom članu nominalne fraze (Mikolič Južnič 2010: 147). Mikolič Južnič, također, ističe da nominalizacija omogućava govornicima da proces opredmete, odnosno da se radnja realizira kao predmet, a takvo njeno zapažanje na tragu je Hallidayevog koncepta objektiviziranja procesa upotrebom nominalne grupe na mjestu glagola.⁶

Za analiziranje i semantičku interpretaciju nominaliziranih iskaza vrlo je važno razumijevanje dubinske strukture iz koje su ti izrazi derivirani. Ovakvo razumijevanje nominaliziranih izraza, po kojem su oni sekundarna jezička obrazovanja, ima svoje korijene u generativnoj gramatici. Baveći se pojavom gerunda, nominaliziranih izraza i tzv. mješovitih formi, N. Chomsky (1970: 185–221) dovodi u pitanje interpretaciju transformacijskih postupaka koji su zasnovani isključivo na gramatici jednog jezika (u ovom slučaju engleskog). On ističe da je pojava nominaliziranih struktura u jeziku uvjetovana činjenicom da se određene osobine u dubinskoj strukturi mogu pridružiti pojedinim glagolima kao njihovo leksičko svojstvo, što, prema leksičkoj teoriji, omogućava deriviranje nominaliziranih iskaza. Na taj način, transformacijska pozicija, prema Chomskom, potpuno je neodrživa ukoliko se u obzir uzmu semantički temelji.

Deverbativna imenica kao rečnični kondenzator

Iako se kondenzacija rečničnog sadržaja može ostvariti različitim jezičkim sredstvima, upotreba deverbativne imenice kao eksponenta određene dubinske predikacije pokazuje niz prednosti. Naime, kada govorimo o preoblici klauza, vidjet ćemo da infinitivizaciji i adverbilizaciji “može biti podvrgnuta samo ona klauza koja s klauzom u čije se gramatičko ustrojstvo preobličena uklapa dijeli zajednički subjekt” (Jahić – Halilović – Palić 2000: 446). S druge strane, nominalizacija⁷ se može ostvariti i ako dvije klauze u sastavu složene rečenice nemaju

⁶ ...Each of the two wordings is representing the same phenomenon, but because the prototypical meaning of a noun is a thing, when you construe a process or property as a noun you objectify it: endow it with a kind of “thinginess.” (Halliday 2004: 111)

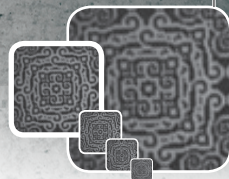
⁷ Termin nominalizacija u ovom se radu odnosi na kondenzaciju deverbativnim imenicama.

isti subjekt. To znači da deverbativne imenice pokazuju veću distribucijsku sposobnost od konkurentnih rečeničnih kondenzatora, a ponašaju se, također, i semantički neutralno. Za Radovanovića deverbativna imenica predstavlja najviši stepen mogućeg nominaliziranja iskaza i ona “po pravilu ne saopštava podatke o licu, vremenu, broju, rodu, fazi, aspektu, modusu ili sl.” (Radovanović 1990: 16).

Nominalizacija pomoću deverbativnih imenica svojstvena je za klauze koje imaju glagolski predikat. Kuna (2007: 128) ističe da glagolske imenice pripadaju onoj skupini riječi koja nastaje tako što se neodređeni korijen spaja s imenskim i glagolskim funkcionalnim kategorijama. To podrazumijeva da im dubinski glagolski sloj omogućava da budu eksponenti predikacije i da istovremeno uz sebe vežu argumente⁸ koji prema toj dubinskoj predikaciji stoje u određenom odnosu. Ovi se argumenti prenose i u nominaliziranu strukturu i, pojavljujući se sada uz deverbativnu imenicu, dobijaju određenu sintaksičku funkciju i značenje. Međutim, svi argumenti iz dubinske predikacije ne ponašaju se jednako u procesu nominalizacije. Naime, pozicije subjekta ili bližeg objekta uz određeni glagol na nivou rečenične predikacije u procesu nominalizacije promijenit će i svoju funkciju i oblik. Funkcionalna preobrazba u procesu nominalizacije podrazumijeva da umjesto konstrukcije *subjekt + predikat* (ili *predikat + objekt*) imamo konstrukciju *deverbativna imenica + nekongruentni atribut*. Iako se sintaksička funkcija argumenata uvijek mijenja, oni nekada mogu ostati morfološki i nepromijenjeni. To se dešava kod argumenata koji u dubinskoj predikaciji imaju funkciju daljih objekata ili priloških odredbi.

Argumenti koji u procesu nominalizacije postaju nekongruentni atributi ostvaruju se kao različiti padežni ili prijedložno-padežni izrazi. Kako se naglašava u radovima koji se bave nominalizacijom, najčešći oblik u kojem se nekongruentni atribut pojavljuje jeste besprijedložni genitiv (Belaj 2002; Feleško 1995; Omerović 2011; Mikolić Južnič 2010; Kuna 2007). Omerović (2011: 55) govori kako sintak-

⁸ Argumenti, kako Kuna (2007: 128) naglašava, predstavljaju konkretne ili apstraktne sudionike u aktivnosti ili događaju, a u sintaksi se odnose na imeničke skupine.

sičke funkcije subjekta i bližeg objekta “redovito prelaze u besprijedložni genitiv, s izuzetkom tzv. *zbirog subjekta*,⁹ koji se javlja u obliku genitiva s prijedlogom *između* (*svađa između njih* – oni se svađaju)”. Međutim, nekongruentni atribut može se pojaviti i u nekom drugom padežu s prijedlogom ili bez prijedloga, a taj oblik u vezi je s funkcijom argumenta u ishodišnoj verbalnoj strukturi te s načinom na koji je ta funkcija morfološki predstavljena. Naime, ukoliko u obzir uzmemo Felezskovu tvrdnju da “nominativ i akuzativ nisu adnominalni padeži” (1995: 28) te da zbog toga subjekt i bliži objekt (koji su morfološki iskazani kao nominativ i akuzativ) moraju doživjeti promjenu oblika, onda postaje jasno zašto druge sintaksičke funkcije, iskazane drugim padežnim oblicima, ostaju morfološki nepromijenjene. Naime, od ishodišne verbalne strukture *šetati uz obalu* procesom nominalizacije dobit ćemo strukturu *šetnja uz obalu*, gdje nekongruentni atribut ne samo da ne dobija genitivni oblik već zadržava isti oblik koji je imao u verbalnoj strukturi. To nam sugerira da je proces nominalizacije u ovom slučaju bio praćen samo funkcionalnom preobrazbom, ali ne i morfološkom.¹⁰

Deverbativna imenica kao kondenzator rečeničnog sadržaja češće se javlja kao prijedložno-padežni izraz¹¹ i tu prijedlozi dobivaju i svoju specifičnu ulogu. Budući da su deverbativne imenice u pravilu neutralna jezička sredstva, prijedlozi postaju signali određenog ishodišnog rečeničnog značenja. Stoga Radovanović (1990: 19) ističe da se prijedlog pojavljuje kao “kombinatorična varijanta dubinskog vezničkog elementa” naglašavajući da “semantička ekvivalencija na površinsko-dubinskoj relaciji predlog – veznik nije obavezna i automatska”. To znači da se u nekim slučajevima ne može pronaći dubinski veznički element koji je ekvivalentan površinskom prijedlogu (npr. prijedlog *poslije*: *poslije što). Deverbativna imenica kao

⁹ Pod pojmom *zbirog subjekta* Omerović, vjerujemo, podrazumijeva takav subjekt u kojem više osoba uzajamno vrši određenu radnju.

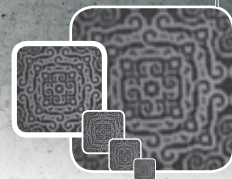
¹⁰ Nominalizacija pretpostavlja kategorijalnu preobrazbu (glagol prelazi u deverbativnu imenicu), a nakon toga slijedi funkcionalna i, u određenim slučajevima, morfološka preobrazba.

¹¹ Termin *prijedložno-padežni izraz* odnosi se na riječ koja se pojavljuje u nekom zavisnom padežu s prijedlogom.

ekspONENT bazične rečenične predikacije može zastupati različita rečenična značenja, ali ona se nikada ne pojavljuje kao kondenzator mjesnog značenja. Naime, deverbativna imenica pojavljuje se najčešće kao kondenzator različitih vrsta zavisnih klauza, ali može biti i kondenzator nezavisne klauze sa značenjem popratne okolnosti. Posmatrajući vezu prijedloga i deverbativne imenice, moguće je utvrditi koji prijedlog dominira u iskazivanju određenog značenja. Moguće je, naime, utvrditi varijaciju prijedloških i značenjskih mogućnosti. Također, odnos prijedloga i dubinskog vezničkog elementa pokazuje nam da ne postoji apsolutna motiviranost u tom odnosu, jer isti dubinski veznički element može biti predstavljen različitim prijedlozima kao površinskim signalima. Neki prijedlozi omogućavaju nijansiranje značenja koja zastupaju pa se pojavljuju kao distinktivni faktor (takvu situaciju susrećemo kod prijedloga koji zastupaju vremensko ili uzročno značenje, ali i neka druga).

Deverbativna imenica s prijedlogom kao kondenzator vremenske klauze

Kondenzacija deverbativnim imenicama nije moguća izvan konteksta. Stoga se deverbativne imenice javljaju kao ekspONENT neke bazične predikacije koja se nalazi u određenom odnosu prema korelativnoj predikaciji. Taj je odnos, kako se navodi u literaturi, češće subordiniran, a rjeđe koordiniran. Budući da su složene rečenice s adverbijalnim klauzama izrazito raznovrsne, i deverbativne imenice kao kondenzatori određenih adverbijalnih značenja vrlo su frekventne. Radovanović ističe da konstrukcije s deverbativnom imenicom najčešće kondenziraju bazična rečenična značenja tipa temporalnost, kauzalnost, a da poslije ovih slijedi i niz drugih bazičnih značenja, kao što su koncesivno, kondicionalno, intencionalno, instrumentalno, značenje tipa “osnov” odnosno “kriterij” (Radovanović 1990: 20). Razumijevanje i interpretaciju nominaliziranih struktura omogućava kontekst u kojem se one nalaze, jezička kompetencija govornika i prijedlozi kao eksplikatori vrste značenja.

Deverbativna se imenica vrlo često javlja kao kondenzator vremenske klauze:

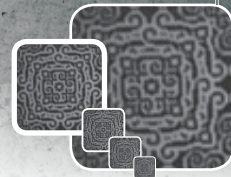
1. *Komisija iz tačke 1. dispozitiva ovog Rješenja je dužna po izvršenju zadatka sačiniti izvještaj o svom radu.* (SNFII, 12);
2. *Ako se pojave nagla preopterećenja u distribucijskoj mreži koja ugrožavaju siguran pogon distribucijske mreže, operator distribucije je dužan odmah po saznanju o istom preduzeti aktivnosti...* (SNFII, 34).

U primjerima (1) i (2) upotrebom deverbativne imenice i prijedloga *po* kondenzirana je zavisna vremenska klauza. Sintagme *po izvršenju zadatka* i *po saznanju o istom* semantički su ekvivalenti bazičnih rečeničnih predikacija *nakon što izvrši zadatak* i *nakon što sazna o istom* (preopterećenju). Upoređujući nominaliziranu strukturu i bazičnu rečeničnu predikaciju, uočavamo da je korelacija između prijedloga kao površinskog signala značenja i dubinskog vezničkog elementa ostvarena kao odnos prijedloga *po* i veznika *nakon što*, čime prijedlog *po* ukazuje na to da je glagolska radnja kojom je određena deverbativna imenica anteriorna u odnosu na glagolsku radnju osnovne klauze. Matovac (2013: 117) ističe da sve radnje slijede u vremenu neki događaj označen konstrukcijom *po* + lokativ, a da je to slijeđenje (odnosno anteriornost same konstrukcije s prijedlogom *po*) u vezi s konceptom PODUPIRANJA i to tako da se PODUPIRANJE u prostoru preslikava na PODUPIRANJE u vremenu. Semantički, prijedlog *po* mogao bi se zamijeniti prijedlogom *nakon* (čime bi korelacija na nivou dubinski veznički element – prijedlog bila *nakon što* – *nakon*), ali bi onda deverbativna imenica morala promijeniti svoj oblik, umjesto lokativa, imali bismo deverbativnu imenicu u genitivu. U korpusu se prijedlog *po* najčešće javlja uz deverbativne imenice *izvršenje*, *saznanje*, *donošenje* i *prijem*, pokrivajući oko 15 % ukupno pronađenih primjera kondenzirane zavisne vremenske klauze.

Osim prijedlogom *po*, deverbativne imenice u lokativu kao kondenzatori zavisne vremenske klauze uvode se i prijedlozima *u* i *pri*, gdje se prijedlog *pri* javlja samo uz deverbativnu imenicu u lokativu, a

prijedlog *u* može stajati i uz deverbativnu imenicu u akuzativu. Iako prijedlozi koji dolaze uz lokativ primarno imaju značenje mjesta, njihovo javljanje uz deverbativnu imenicu u lokativu u navedenim primjerima ukazuje na vremenski odnos koji se uspostavlja među klauzama, a riječ je o odnosu simultanosti. Na taj način, prijedlozi *u* i *pri* uspostavljaju korelaciju s dubinskim vezničkim elementima *dok* i *kad*, pri čemu upotreba jedne ili druge mogućnosti zavisi od aspekt-ske situacije. Ovi su prijedlozi u korpusu zabilježeni uz deverbativne imenice izvedene sufiksom *-nje*: *korištenje*, *pružanje*, *definiranje*, *planiranje*, *donošenje*, *odlučivanje*, *raspoređivanje*, *objavljivanje*, *emitovanje*, *provođenje*. Treba naglasiti da su konstrukcije s prijedlogom *pri* nešto frekventnije (12%), dok na konstrukcije s prijedlogom *u* otpada oko 10%. U primjerima *u pružanju usluga* i *pri donošenju odluke* susrećemo se s nominaliziranjem dekomponiranih predikata *pružiti uslugu* i *donijeti odluku*, što nam sugerira da je proces nominalizacije često neodvojiv od procesa dekomponiranja. Deverbativne imenice uvedene prijedlogom *u* najčešće su interpolirane u glavnu klauzu, ali mogu biti i antepozicirane u odnosu na nju, dok su deverbativne imenice uvedene prijedlogom *pri* frekventnije u antepoziciji.

1. *Svi korisnici mreže dužni su, u korištenju distribucijske mreže, pridržavati se uvjeta propisanih u elektroenergetskoj saglasnosti...* (SNFII, 32);
2. *U pružanju usluga, radio i televizijske stanice moraju preduzeti sve razumne mjere da zaštite maloljetnike od neadekvatnih sadržaja.* (SGII, 180);
3. *Također, konkurencijsko vijeće je u definiranju koncentracije imalo u vidu...* (SGII, 185);
4. *Pri planiranju pogona srednje naponske mreže sukladno kriteriju, operator distribucije se vodi tehničkim ili ekonomskim kriterijima...* (SNFII, 34);
5. *Pri donošenju odluke Konkurencijsko vijeće je imalo u vidu prednost za potrošače koju namjeravana koncentracija ima...* (SNFII, 192);

6. ... ima određeni stepen autonomije pri odlučivanju, posebno pri raspoređivanju vlastitih resursa. (SGIII, 273);
7. Pri objavljivanju informacija u vezi s krivičnim djelima, RTV stanice moraju posebnu pažnju obratiti... (SGII, 180).

Pored deverbativne imenice u lokativu koja je površinski eksponent vremenske klauze, u korpusu su pronađeni i brojni primjeri deverbativnih imenica u genitivu koje dolaze s različitim prijedlozima. Prijedlog *nakon* ponaša se jednako kao i prijedlog *po*, a to ukazuje na anteriornost glagolske radnje zavisne vremenske klauze u odnosu na radnju osnovne klauze, ali deverbativnu imenicu uvijek uvodi u genitivu. Međutim, za razliku od prijedloga *po*, koji s lokativom primarno izražava prostorne odnose, prijedlog *nakon* specijaliziran je za izricanje vremena. U korpusu je ovaj prijedlog najfrekventniji uz deverbativne imenice *završetak*, *sticanje*, *provođenje*, *konsultacija*, a nominalizirana struktura u datom iskazu može biti i antepionirana i postponirana u odnosu na korelativnu predikaciju. Konstrukcije s prijedlogom *nakon* zabilježene su u 12% slučajeva i po frekvenciji su jednake konstrukcijama s prijedlogom *pri*.

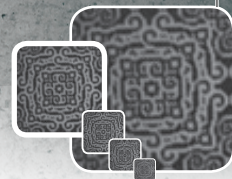
1. Nakon provođenja predmetne **koncentracije** privredni subjekt Omega će nastaviti djelovati u sektoru trgovine... (SGII, 185)
2. U roku od pet dana nakon završetka testiranja, Komisija sačinjava kandidatsku listu za svako upražnjeno radno mjesto. (SNFII, 14)
3. Popis kandidata koji su stekli pravo da pristupe testiranju objavljuje se najkasnije deset dana nakon završetka roka za podnošenje prijave na oglasnoj ploči... (SNFII, 13)
4. U slučaju iz člana 10. ovog zakona, Agencija bankarsku dozvolu izdaje nakon konsultacija s institucijom nadležnom za izdavanje dozvole... (SNFIV, 1430)

Kao i prijedlozi *po* i *nakon*, i prijedlog *prije* u nominaliziranoj strukturi javlja se kao signal orijentacionog vremenskog značenja. Među-

tim, za razliku od prethodna dva, prijedlog *prije* ukazuje na posteriornost bazične rečenične predikacije čiji je ekvivalent deverbativna imenica. I ovaj prijedlog uvodi deverbativnu imenicu u genitivu, a uspostavlja korelaciju prema dubinskom vezničkom elementu *prije nego što*. Prijedlog *prije* u korpusu je zabilježen uz deverbativne imenice *donošnje, sklapanje, ugovaranje, emitovanje*, pri čemu sintagme *prije donošenja zaključka, prije donošenja odluke i prije sklapanja ugovora* predstavljaju nominalizirane dekomponirane predikate (odlučiti > donijeti odluku > donošenje odluke; zaključiti > donijeti zaključak > donošenje zaključka; ugovoriti > sklopiti ugovor > sklapanje ugovora) koje smo susreli i kod deverbativnih imenica u lokativu s prijedlozima *u* i *pri*. Budući da dekomponiranje predikata podrazumijeva raščlanjivanje punoznačne glagolske lekseme na nepunoznačni glagol i deverbativnu imenicu, konstrukcije nastale nominaliziranjem dekomponiranog predikata sadržavaju dvije deverbativne imenice u kontaktnom položaju, pri čemu ona koja se nalazi u poziciji nekongruentnog atributa nosi obavijest o sadržaju¹² glagolske radnje upravne deverbativne imenice. I nominalizirane strukture s prijedlogom *prije* mogu biti anteponeirane, postponeirane, ali i interpolirane u odnosu na korelativnu predikaciju. Od ukupnog broja pronađenih primjera, deverbativne imenice s prijedlogom *prije* najfrekventnije su u korpusu te ih susrećemo u više od 17% slučajeva.

1. *Međutim, u toku postupka razmatranja, a prije donošenja zaključka o pokretanju postupka, stupila je na snagu nova Odluka o listi lijekova...* (SNFIII, 211)
2. *Prije donošenja konačne odluke o izboru najpovoljnije ponude ponuđači mogu biti pozvani da daju...* (SGI, 250)
3. *Odgovarajuća informacija mora biti pružena u informativnim programima koji se bave tekućim pitanjima prije emitovanja priloga koji sadrže određene scene.* (SGII, 180)

¹² Omerović (2011: 66) ističe kako deverbativna imenica koja čini dekomponirani predikat samo nosi obavijest o procesualnosti. Dakle, ona predstavlja samo semantičku dopunu nepunoznačnom glagolu.

4. *Javna ponuda vrijednosnih papira može biti okončana prije isteka roka za upis i uplatu, kada je ukupan broj vrijednosnih papira upisan prije isteka objavljenog roka...* (SNFIV, 1449)
5. *Emitent je dužan zatvorenu prodaju prijaviti Komisiji najkasnije 15 dana prije početka upisa vrijednosnog papira.* (SNFIV, 1449)
6. *... mogu se pozvati određeni ponuđači da u toku razmatranja ponuda, a prije donošenja konačne odluke...* (SGII, 250)

Nominalizirane strukture *u toku razmatranja ponuda* i *prije donošenja odluke* interpolirane su u korelativnu predikaciju. I jedna i druga, kao sekundarna jezička obrazovanja, zastupaju zavisne vremenske klauze, ali se razlikuju ne samo po upotrijebljenom prijedlogu već i po vremenskoj identifikaciji sadržaja klauze koju zastupaju u odnosu na sadržaj osnovne klauze. Naime, uz deverbativnu imenicu *razmatranje* pojavljuje se prijedložno-padežni izraz *u toku* (umjesto lokativa s prijedlogom *u* možemo imati i instrumentalni oblik *tokom*) koji kazuje da se glagolska radnja bazične rečenične predikacije ostvaruje istovremeno kad i radnja osnovne klauze (riječ je o odnosu simultanosti). Na osnovu toga možemo zaključiti da se korelacija prijedloga i dubinskog vezničkog elementa ostvaruje kao odnos *u toku – kad* ili *u toku – dok*. S druge strane, prijedlog *prije* u nominaliziranoj strukturi *prije donošenja odluke* signalizira posteriornost.

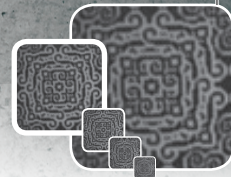
Budući da je u bosanskome jeziku genitiv padež uz koji dolazi najveći broj prijedloga, i deverbativna imenica u genitivu (uz onu u lokativu) najfrekventniji je eksponent različitih dubinskih značenja. Deverbativna imenica u genitivu kao kondenzator zavisne vremenske klauze pokazuje niz prijedložkih varijacija. Tako se, uz već spomenute prijedloge *nakon* i *prije*, deverbativna imenica javlja i s prijedlogom *do* ukazujući na vremensko značenje bazične rečenične predikacije. Prijedlog *do* može uvesti deverbativnu imenicu samo u genitivu, a važan je i zbog toga što se njime ukazuje na vremensku kvantifikaciju zavisne vremenske klauze čiji je deverbativna imenica površin-

ski eksponent. Naime, prijedlog *do*, koji je u korelaciji s dubinskim vezničkim elementom *dok*, signalizira da je zavisnom klauzom obilježena granična kvantifikacija, odnosno granica do koje traje radnja izrečena glagolom u osnovnoj klauzi. Prijedlog *do* zabilježen je uz deverbativne imenice *odlučivanje*, *okončanje*, *dobijanje*, *uspostava*, a te su deverbativne imenice u korpusu anteponirane ili postponirane u odnosu na korelativnu predikaciju. S obzirom na frekvenciju pojavljivanja, konstrukcije s prijedlogom *do* ponašaju se istovjetno kao i one s prijedlozima *pri* i *nakon* ostvarujući procentualno učešće od 12% u ukupnom broju pronađenih primjera.

1. *Kada je žalba uložena, obustavlja se postupak odabira do odlučivanja o podnesenim **žalbama**.* (SNFII, 14)
2. *Komisija za javne nabavke obavlja i sve druge neophodne poslove vezane za javne nabavke po ovoj Odluci do okončanja svih **poslova** vezanih za javne nabavke...* (SGI, 5)
3. *Do dobijanja konačnih **rezultata** laboratorijskog testiranja iz stava 1. ovog člana...* (SGI, 8)
4. *Do uspostave fitosanitarnog **inspektora**, posao fitosanitarnog inspektora u Republici Srpskoj obavljaju republički poljoprivredni inspektori...* (SGI, 10)

Deverbativna imenica u genitivu kao eksponent zavisne vremenske klauze može biti uvedena i prijedlogom *kod* koji, jednako kao i prijedlog *u*, govori da se sadržaj glavne i zavisne klauze ostvaruju istovremeno. Ovaj prijedlog uspostavlja vezu s dubinskim vezničkim elementom *dok* (*kad*), a procentualna zastupljenost konstrukcija s prijedlogom *kod* iznosi nešto više od 7%.

1. *Izjava ponuđača da će ukupna ponuđena cijena biti konačna i nepromjenjiva, bez obzira na okolnosti koje mogu nastupiti kod izvođenja **radova**...* (SGI, 252)
2. *Centar je odgovoran za savjetovanje i pomoć bolničkom transplantacijskom koordinatoru kod prepoznavanja i pripreme mogućih **darivatelja**...* (SNFIII, 90)

3. *Kod izrade **planova** ne obuhvataju se šume koje su proglašene zaštićenim i šumama posebne namjene...* (SNFIII, 14)

Osim što deverbativna imenica može biti eksponent zavisne klauze kojom se označava granična kvantifikacija, njome se može obilježiti i početna kvantifikacija. Deverbativna imenica *prijem* uvedena prijedlogom *od* eksponent je zavisne vremenske klauze *otkako primi izvještaj*, gdje prijedlog uspostavlja vezu s vezničkim elementom *otkako*, kojim se obilježava početna kvantifikacija. Konstrukcije s ovim prijedlogom ujedno su i najrjeđe te na njih otpada tek nešto više od 2% ukupno pronađenih primjera.

1. *Rješenje iz stava 1. ovog člana Komisija je dužna dostaviti podnosiocu zahtjeva i Registru najkasnije osam dana od prijema izvještaja Depozitara.* (SNFIV, 1449)
2. *O noćnom radu iz stava 4. ovog člana obavještavaju se nadležni organi kantona i inspekcija rada kantona u roku od 24 sata od uvođenja ovog rada.* (ZR, 35)

Osim prostih prijedloga, u korpusu su zabilježene i deverbativne imenice uz koje su upotrijebljeni određeni složeni prijedlozi koji ukazuju na vremensko značenje bazične predikacije. Inače, upotreba složenih prijedloga, kao i različitih leksičko-gramatičkih sredstava uz deverbativnu imenicu, ukazuje na orijentiranost administrativnog stila ka eksplicitnom izrazu.¹³ Ta eksplicitnost rezultirala je i upotrebom okamenjenog oblika imenice u funkciji prijedloga. Radi se, naime, o vrlo frekventnoj tendenciji administrativnog stila da gramatička sredstva zamjenjuje leksičkim. Instrumentalni oblici *prilikom* i *tokom* javljaju se uz deverbativne imenice *poslovanje*, *usvajanje*, *provođenje*, *uvrštenje* i korespondiraju s dubinskim vezničkim elementom *dok (kad)* ukazujući na simultanost sadržaja osnovne i zavisne klauze. Konstrukcije s prijedlogom *prilikom* frekventnije su

¹³ Silić (2006: 67) ističe da eksplicitan način izražavanja dovodi i do ponavljanja (udvostručavanja, utrostručavanja) značenja. Tako se značenje jedne riječi ponavlja s istim značenjem druge riječi (npr. značenje “područje” u riječi *područje* ponavlja se značenjem “područje” u riječi *znanost*).

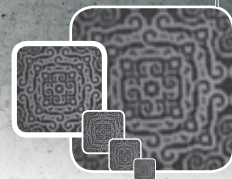
od onih s prijedlogom *u toku* (*tokom*). Prve su zabilježene u više od 7% slučajeva, dok na druge otpada oko 5%.

1. *Prilikom poslovanja u ime ili za račun lica povezanog s bankom, banka ne može tom licu pružati povoljnije uslove u odnosu na druga lica...* (SNFIV, 1433)
2. *Agencija može izmijeniti ili dopuniti plan predložen od privremenog upravnika prilikom usvajanja izvještaja ili tokom provođenja plana.* (SNFIV, 1435)
3. *Tokom provođenja plana prodaje banke ili njenog pripajanja drugoj banci, likvidacioni upravnik dužan je...* (SNFIV, 1435)

Iako se vremensko značenje u površinskoj strukturi može iskazati velikim brojem prijedloga, sve deverbativne imenice koje se javljaju kao kondenzatori zavisnih vremenskih klauza nalaze se ili u obliku genitiva ili u obliku lokativa. Važno je istaknuti da su genitivne konstrukcije mnogo frekventnije (više od 63%), dok na lokativne konstrukcije otpada oko 37%.

*Frekvencija prijedložno-padežnih izraza
kojima je kondenzirano vremensko značenje*

Broj primjera	41										
Padeži	Lokativ			Genitiv							
Prijedlozi	<i>po</i>	<i>u</i>	<i>pri</i>	<i>nakon</i>	<i>prije</i>	<i>do</i>	<i>kod</i>	<i>od</i>	<i>prilikom</i>	<i>tokom</i>	
Procent	14,63	9,76	12,19	12,19	17,07	12,19	7,32	2,44	7,32	4,88	
	36,59			63,41							

Zaključak

Rečenična se kondenzacija najjednostavnije može definirati kao pojavljivanje nerečeničkih sredstava u funkciji saopćavanja rečeničnog sadržaja. Kada se rečenični sadržaj predstavlja pomoću deverbativnih i deadjektivnih imenica, govorimo o posebnoj vrsti kondenzacije koja se naziva nominalizacijom. U ovome radu se analizirao kondenzacijski proces koji se ostvaruje upotrebom deverbativnih imenica s prijedlogom, a kao korpus za istraživanje poslužio je administrativni stil, u kojem su nominalizacijski procesi vrlo frekventni. Deskriptivno-analitička metoda korištena je u proučavanju sintaksičkih i semantičkih osobina nominaliziranih struktura. Deverbativne imenice s prijedlogom kao kondenzatori zavisnih vremenskih klauza najfrekventnije su u korpusu te su zabilježene u 25% primjera. Vremensko značenje ishodišne strukture kondenzirano je upotrebom dvaju padežnih oblika, a to su genitiv i lokativ. Nadalje, genitivne su konstrukcije frekventnije i dolaze s većim brojem prijedloga (genitiv pokriva 63,41% pronađenih primjera, a javlja se s prijedlozima *nakon, prije, do, kod, od, prilikom, tokom*). Deverbativne imenice u lokativu javljaju se s prijedlozima *po, u i pri* te u ukupnom broju pronađenih primjera učestvuju s 36,59%.

Izvori

Kolektivni ugovor za djelatnost srednjeg obrazovanja u Kantonu Sarajevu, "Službene novine Kantona Sarajevo", 30/08 (KU)

Krivični zakon Bosne i Hercegovine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", 3/03 (KZ)

Pravilnik sa kriterijima za prijem zaposlenika u radni odnos u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama kao javnim ustanovama KS, "Službene novine Kantona Sarajevo", 3/13 (PSK)

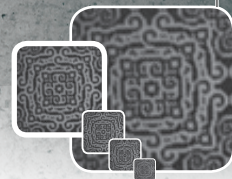
"Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", XII, 20, Sarajevo, 10. 3. 2008. (SGII)

"Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", XIII, 78, Sarajevo, 5. 10. 2009. (SGI)

"Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", XIV, 47, Sarajevo, 8. 6. 2010. (SGIII)

"Službene novine grada Sarajeva", 2, Sarajevo, 28. 2. 1979. (SNGS)

- “Službene novine Kantona Sarajevo”, XIII, 12, Sarajevo, 16. 4. 2008. (SNKS)
- “Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, V, 39, Sarajevo, 15. 10. 1998. (SNFIII)
- “Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, VII, 12, Sarajevo, 7. 4. 2000. (SNFIV)
- “Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, X, 3, Sarajevo, 29. 1. 2003. (SNFI)
- “Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, XV, 88, Sarajevo, 31. 12. 2008. (SNFII)
- Zakon o cestama Federacije Bosne i Hercegovine*, “Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, 6/02 (ZC)
- Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine*, “Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, 29/03 (ZDSI)
- Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine*, “Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, 19/02 (ZDSII)
- Zakon o geološkim istraživanjima*, “Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, 9/10 (ZGI)
- Zakon o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine*, “Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, 49/04 (ZJN)
- Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine*, “Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, 35/03, 37/03, 56/03 (ZKP)
- Zakon o namještenicima u organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine*, “Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, 49/05 (ZN)
- Zakon o porezu na dodatnu vrijednost*, “Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, 09/05 (ZPDV)
- Zakon o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine*, “Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, 31/06 (ZP)
- Zakon o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine*, “Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, 49/06 (ZPL)
- Zakon o radu*, “Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, 43/99 (ZR)
- Zakon o srednjem obrazovanju*, “Službene novine Kantona Sarajevo”, 23/10 (ZSO)
- Zakon o sudovima u Federaciji Bosne i Hercegovine*, “Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, 38/05 (ZS)

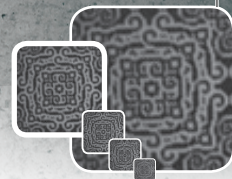
Zakon o visokom obrazovanju, “Službene novine Kantona Sarajevo”, 22/10 (ZVO)

Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, “Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, 7/14 (ZZP)

Literatura

- Alexiadou, A. (2001): *Functional structures in Nominals: nominalization and ergativity*, John Benjamins Publishing Company, Amsterdam&Philadelphia.
- Barić, E., Lončarić, M., Malić, D., Pavešić, S., Peti, M., Zečević, V., Znika, M. (1997): *Hrvatska gramatika*, drugo promijenjeno izdanje, Školska knjiga, Zagreb.
- Belaj, B. (2002): “Nominalizacija kao strategija pasivizacije”, *Suvremena lingvistika* 53–54 (1–2), Zagreb, 11–31.
- Chomsky, N. (1970): “Remarks on nominalization”, In: Jacobs, Roderick, Rosenbaum, Peter (eds.), *Readings in english transformational grammar*, Blaisdell, Waltham, MA, 184–221.
- Feleško, K. (1995): *Značenje i sintaksa srpskohrvatskog genitiva*, Vukova zadužbina – Orfelin – Matica Srpska, Beograd – Novi Sad (prev. Jovanović, G. (1970): Felezsko, K., *Składnia genetiwu i wirażen przyrmkowych z genetiwem w języku serbskochorwackim*, Wrocław – Warszawa – Kraków).
- Grimshaw, J. (1990): *Argument Structure*, MIT Press, Cambridge, Mass.
- Halliday, M. A. K. (1994): *An introduction to functional grammar*, E. Arnold, London.
- Jahić, Dž., Halilović, S., Palić, I. (2000): *Gramatika bosanskoga jezika*, Dom štampe, Zenica.
- Katičić, R. (2002): *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika (treće, poboljšano izdanje)*, Hrvatska akademija nauka i umjetnosti, Nakladni zavod Globus, Zagreb.
- Katnić-Bakaršić, M. (1999): *Stilistika: Priručnik za studente*, Ljiljan, Sarajevo.
- Kovačević, M. (1992): *Kroz sintagme i rečenice*, Svjetlost, Sarajevo.

- Kuna, B. (2007): “Sintaktičke i semantičke kategorije u nominalizaciji”, *Zbornik 1. hrvatskih sintaktičkih dana*, Filozofski fakultet Osijek – Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 125–144.
- Marvin, T. (2016): “O agentivnim i instrumentalnim glagolskim poimeničenima u slovenskom”, *Jezikoslovlje* 17 (1–2), Osijek, 321–337.
- Matovac, D. (2013): *Semantika hrvatskih prijedloga* (doktorska disertacija), Filozofski fakultet, Osijek.
- Mikolić Južnič, T. (2010): “Translation of Italian nominalization into Slovene: a corpus based study”, *International Journal of Translation* 12, 145–158.
- Omerović, M. (2011): *Nekongruentni atribut u bosanskome jeziku*, Slavistički komitet, Sarajevo.
- Palić, I. (2007): *Sintaksa i semantika načina*, Naučna biblioteka “Slovo”, Sarajevo.
- Palić, I. (2011): “Za novi pristup gramatičkoj strukturi rečenice u bosništici”, *Pismo X/1*, Sarajevo, 39–68.
- Radovanović, M. (1990): *Spisi iz sintakse i semantike*, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci – Dobra vest, Novi Sad.
- Silić, J., Pranjković, I. (2005): *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*, Školska knjiga, Zagreb.
- Silić, J. (2006): *Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika*, Disput, Zagreb.
- Šaravanja, L. (2015): “Fleksibilnost argumentne strukture odglagolskih imenica na -nje”, *Mostariensia: časopis za društvene i humanističke znanosti* 19 (1), Mostar, 46–57.
- Šarić, Lj. (2008): *Spatial concepts in Slavic: a cognitive linguistic study of prepositions and cases*, Otto Harrassovitz Verlag, Wiesbaden.
- Šušanj, J. (2010): “Dekompanje leksema i birokratizacija jezika”, *Lingua montenegrina*, III/5, Cetinje, 3–46.

CONDENSATION WITH DEVERBATIVE NOUNS WITH PROPOSITION IN BOSNIAN LANGUAGE

Abstract: One of the most important language principles – the principle of economics – opened the possibility that semantically the same contents can be shown by various language tools. Thus, instead of the predicative units that constitute the sentence, unpredicative units (syntax and syntagms) may appear with the value of the sentence content. In the role of an unpredicative unit, a noun is often derived from a deep verbal structure. This is a deverbative noun, which most often appears in the condensation process with propositions. In these cases, the sentence is condensed by deverbative noun or noun derived from adjective. When a deep verbal structure is condensed using deverbative nouns and those derived from an adjective, we talk about nominalization. Nominalization processes are an integral part of language, and in particular they encounter an administrative style that, due to its function, has established methods of expression and composition. Although deverbative noun can appear without proposition (only case form), the proposition form is more often and it allows interpretation of the deep verbal structure because propositions become signals of a certain deep meaning.

Key words: syntax, condensation, nominalisation, deverbative noun, propositions, time clauses, Bosnian language.

Izjava autora o nepostojanju sukoba interesa i poštivanju općih etičkih kodeksa:

Autor potvrđuje da ne postoji nikakav stvarni ili mogući sukob interesa vezan za ovaj tekst te da je tekst napisan u skladu s etičkim kodeksima prema preporukama COPE (Comitee of Publishing Ethics).